

**Mads
Bo-Kristensen**

Udviklingskonsulent, ph.d., Videnscenter for
Integration, repræsentant i INFODOK for VIFIN,
madbo@vejle.dk

E-læring, andetsprog og integration

E-læring er en samlebetegnelse for alle tænkelige anvendelser af computeren og internettet i læringsammenhæng. Alt lige fra læring gennem tekstbehandling og online fællesskaber til mobil (m-læring) kalder vi e-læring. E-læring er en samlebetegnelse for den læring, som betjener sig af nye medier. Sprogcentre i dansk som andetsprog er for længst kommet med på denne vogn. Her udnytter man læringsformens muligheder til blandt andet at styrke forbindelserne mellem undervisnings-, hverdags- og arbejdsrum. Mange sprogcentre oplever kontante forbedringer af kursisters udbytte og oplevelse af undervisningen. Samtidig står centrene naturligvis over for store udfordringer i tilrettelæggelsen, udviklingen og administrationen af e-læringstilbuddene.

De seneste fem år har Videnscenter for Integration (VIFIN)¹ blandt andet været optaget af området *e-læring, andetsprog og integration*. I lighed med sprogcentre, som underviser i dansk som andetsprog for indvandrere, interesserer vi os for, hvad e-læring kan gøre for tosprogedes sprogtilegnelse og integration.

E-læringsplatforme

Dansk.nu (www.dansk.nu) er titlen på den e-læringsplatform, VIFIN arbejder ud fra. Her lægger vi vores udviklingsaktiviteter og -produkter. Platformen, der er støttet af EU's Socialfond, er blevet til i et samarbejde med undervisere fra en lang række uddannelsesinstitutioner, herunder sprogcentre, erhvervsskoler og VUC. Vi arbejder stadig sammen med de oprindelige udviklere og så de mange, der på landets øvrige sprogcentre er med til at udvikle e-læringsmaterialer, e-rum og e-praksisser.

Dansk.nu er ikke områdets eneste platform. Nogle sprogcentre vælger e-læringsplatforme som Fronter eller Moodle, og atter andre vil måske i fremtiden anvende UNI-C's It's learning. Bag ethvert valg af e-læringsplatform ligger et pædagogisk rationale. Rationalet må omfatte overvejelser over målgrupper, indhold, metoder og den e-læringspædagogiske udvikling, man ønsker for sin institution.

Udvikling af e-læring

I Dansk.nu laver undervisere deres egne materialer i den enkelte skoles såkaldte subdomæner. Disse subdomæner fungerer som en slags lokalt e-sprogcenter med tilhørende bibliotek med materialer, opgaveværksted, udtaleværksted, mobilt sproglab, holdrum. Fra marts 2009 tilbyder Dansk.nu i samarbejde med Safari Developments en webkonference, hvor læreren kan mødes ansigt-til-ansigt med sine kursister. Dette samarbejde omfatter også det såkaldte *mobiweb*, som giver kursister mulighed for at sende og modtage tekst-, lyd- og videobesked via mobil, når de er "ude i marken" for at lære dansk.

VIFIN mener, at undervisere skal være med til at udvikle området e-læringsmaterialer og -metoder. Det er ud fra et princip om "brugerreven innovation". Det interessante ved den lokale materialefremstilling er, at den synes at lægge sig i direkte forlængelse af den "klippe-klistre"-tradition, som eksisterer blandt sprogundervisere (Bo-Kristensen 2006). Der er således et stærkt pædagogisk fundament at bygge på. Samtidig er der dog en vis usikkerhed over for, hvordan man skaber anvendelige metoder og solide praksisser.

Udfordringer

I VIFIN har vi efterhånden et godt indtryk af, hvad der rører sig lokalt inden for området e-læring, andetsprog og integration. Vi tør godt påstå, at vi ved, hvor "skoen trykker". Lad mig her fremhæve noget af det, der i den kommende tid er behov for fokus på:

1. Lokale e-læringspolitikker
2. Bedre muligheder for deling af e-læringsmateriale lokalt og på landsplan
3. Praksisser for "blended learning" (dvs. en blanding af e-læring og fysisk tilstedeværelse) til Danskuddannelse 1 og 2 på sprogcentre
4. Praksisser for *mobillæring* (*m-læring*) på Danskuddannelse 1, 2 og 3
5. Pædagogiske anvendelser af det brugerrettede og -styrede Web 2.0 (fx Blogs, YouTube, FaceBook, MySpace, Google Maps osv.).

Undervisere efterlyser flere strategiske overvejelser over, hvad e-læring kan og bør være på deres institution. Meget bliver stadig overladt til individuelt initiativ og engagement. Dette er en særlig pædagogisk drivkraft, men samtidig enhver udviklings akilleshæl. Der er flere eksempler på, at undervisere kæmper for at få udviklings-, undervisnings- og fritid til at hænge sammen. Egentlige e-læringspolitikker vil kunne sikre undervisere bedre arbejds- og udviklingsvilkår og kursisterne bedre og mere sammenhængende e-læring. Overordnet set vil lokale e-læringspolitikker kunne udvide undervisernes didaktiske kompetencer og på sigt styrke den del af deres professionsidentitet, der har med e-læring at gøre.

Undervisere kunne lokalt og på landsplan deles endnu mere om e-læringsmaterialer, metoder og praksisser. Det kræver, at underviserne reelt ønsker det og kan se det som en styrkelse af deres egen og områdets undervisning. Integrationsministeriet har taget nogle initiativer til deling af materialer. Spørgsmålet er, hvad en fælles deling skal omfatte, og hvordan den skal organiseres.

Der synes at være et akut behov for udvikling af e-læringspraksisser til Danskuddannelse 1 og 2. Mange steder i Europa lægges der vægt på såkaldt "blended learning", dvs. forskellige blandinger af tilstedeværelses- og onlineundervisning og -læring. Denne tendens var bl.a. tydelig på European Conference on E-learning 2008, som blev afholdt på Cypern. På Danskuddannelse 1 og 2, som følges af kursister med ingen eller kort skolebaggrund fra hjemlandet, er det helt afgørende for kursisternes udbytte af e-læring, at der satses meget mere på udvikling af særlige praksisser.

Både på ovennævnte konference og på en international konference i Sydafrika i 2008 om e-læring var der mange, som præsenterede forslag til pædagogisk anvendelse af mobiltelefoner. *Mobil-* eller *m-læring* har fundet vej til sprogcentrene (Rybner & Bo-Kristensen 2006). Flere og flere undervisere anvender m-læring, selvom det kan være vanskeligt at finde tid og rum til udvikling af de nødvendige praksisser.

Endnu en udfordring, vi står over for, er, hvordan vi kan inddrage det såkaldte Web 2.0 til brug for andetsprogstilegnelse og integration. Web 2.0 er såkaldt *anden generations internet*, hvor sociale tjenester såsom Facebook, MySpace, Google Maps og Flickr giver brugerne nye muligheder for at mødes og dele viden. Undervisere er begyndt at inddrage Web 2.0, bl.a. Facebook og andre former for blogs. Det åbner for helt nye måder at lære andetsprog på. Kursister kan i lukkede eller offentlige rum udveksle informationer og synspunkter med hinanden eller andre, som de ønsker at komme i dialog med om temaer, der optager dem. Et eksempel på en sådan anvendelse af Web 2.0 er de såkaldte *Mobile city- og sproggiuder*, som VIFIN sammen med partnere har udviklet (Bo-Kristensen, Ankerstjerne, Neutzsky-Wulff & Schelde 2009; Meyer & Bo-Kristensen 2009). Her inddrages Google Maps som en læringsplatform, hvor kursisten på Google kortet afmærker geografiske steder i sit hverdagsrum uden for sprogcentret. Disse afmærkninger eller *geotags* tilføjer kursisten fotos, lyd- og videooptagelser, links eller tekst. Fotos, lyd- og videooptagelser vil mange kursister kunne lave via deres mobiltelefoner. Geotags'ene repræsenterer "etnografiske" optegnelser eller sproglige undersøgelser og dokumentationer af steder og kommunikative situationer fra uformelle læringsrum, som kursisten ønsker at udveksle med andre eller sprogligt at bearbejde i en mere formel undervisnings-sammenhæng.

Note

- 1 Videnscenter for integration (VIFIN) har eksisteret siden 2002 og beskæftiger sig med områder, som vedrører social og sproglig integration. VIFIN er et center under Vejle kommune, men betjener hele landet. Centret fundraiser til, udvikler og koordinerer en lang række danske og europæiske projekter. VIFIN deltager i og arrangerer nationale og internationale seminarer og konferencer. Besøg evt. VIFIN's hjemmeside på www.vifin.dk.

Litteratur

- Bo-Kristensen, Mads (2005): "Vurdering af it-materialer – til dansk som andet-sprog for voksne", i: *Sprogforum*, nr. 35, København: Danmarks Pædagogiske Bibliotek, s. 9-19.
- Bo-Kristensen, Mads, Niels Ole Ankerstjerne, Chresteria Neutzsky-Wulff og Herluf Schelde (2009): "Mobile city- og sprogguides: Nye forbindelser mellem formelle og uformelle læringsrum, i: *Læring og Medier*, nr. 2. (onlinetidsskrift, under udgivelse).
- Meyer, Bente & Mads Bo-Kristensen (2009): "Designing location aware games for mobile language learning." *Proceedings, International Conference on Multimedia and Information and Communication Technologies in Education*. Lissabon.
- Rybner, Lene & Mads Bo-Kristensen (2006): "Dansk på mobilen", i: *Sprogforum*, nr. 37, København: Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag.